

Dalälven

Utsättning, odling, omprövning och avtal

2025-09-16

Daniel Melin

Vattenhandläggare

Länsstyrelsen i Uppsala

Lars Fellbrink

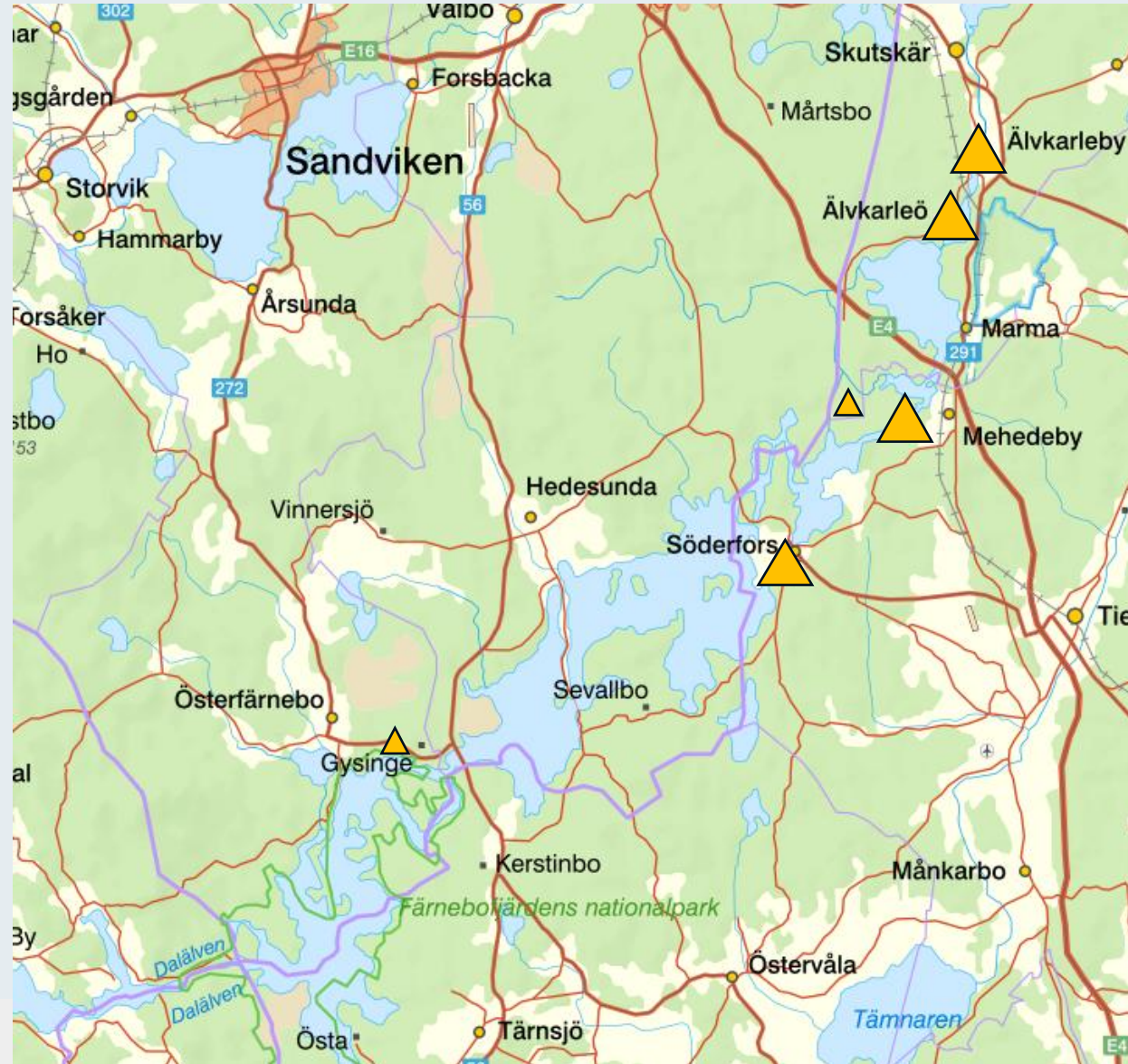
Vattenhandläggare

Länsstyrelsen i Dalarna

Länsstyrelserna

Nedre Dalälven

Kraftverken i Nedre Dalälven

Bakgrund:

- 1) Älvkarleby kraftverk, 1915
Fiskväg i Kungsådran
Vandringshinder idag, avelsfisk och ålyngel samlas upp
- 2) Lanforsens kraftverk, 1930
Fiskväg vid kraftverket och i östra älvfåran
Vandringshinder idag
- 3) Untra kraftverk, 1918
Laxtrappor byggdes vid kraftverket och vid Storgysinge (Båtfors)
Vandringshinder idag
- 4) Söderfors kraftverk, 1979
Fiskväg byggdes vid Bredforsen
Passerbar idag

Gällande utsättningsskyldigheter

- 1) Älvkarleby, Söderfors och Näs kraftverk
 - Totalt 70.000 laxsmolt ska sättas ut årligen nedströms Älvkarleby kraftverk
- 2) Lanforsens och Untra kraftverk
 - Inga utsättningar på grund av förlikningsavtal från 1986

Lanforsen/Untra

Varför finns det inga villkor om utsättningar för Lanforsen/Untra kraftverk?

- A. 1973 Kammarkollegiet ansöker om nyprövning av Lanforsen och Untra kraftverk
- B. 1985 Förlikningsavtal mellan Kammarkollegiet/Kraftverksägare Lanforsen/Untra
- C. 1986 Vattendomstolen fastställer förlikningsavtal i nyprövningsmålen, fondering av 27,4 miljoner kr.
- D. 1986 Vattendomstolen beslutar om befrielse av skyldighet att hålla laxtrappor vid Lanforsen och Untra kraftverk
- E. 1993-1995 Dalälvsavtal 1-5 tillkommer och reglerar ansvar mellan myndigheter och kraftbolag gällande kompensationsodling
- F. 1997, Vattendomstolen, omprövning av villkor för fiske avseende Gråda kraftverk mm

Länsstyrelsen

Bakgrund:

- G. Fonden har använts för att finansiera extra utsättningar av lax och öring nedströms Älvkarleby kraftverk
- H. Det finns inte några villkor eller juridiska skyldigheter att använda fonden till detta
- I. Hav har under 2022 låtit göra en extern juridisk utredning om ovanstående avtals betydelser och konsekvenser bl.a. avseende NAP, fiskeavgift mm.
- J. Hav beslutar efter utredningar 2023-01-16 att Untra-Lanforsenfonden är att betrakta som en särskild fiskeavgift och delegerar därefter beslutsrätten om denna till länsstyrelsen i Uppsala
- K. Pengarna i fonden är snart slut

Dalälven

Bakgrund

- 1996 ansökte Kammarkollegiet om omprövning
- Ersätta fiskeavgifter med utsättningar för 10 kraftverk
- Ersätta krav på laxtrappa för 1 kraftverk (Mockfjärds krv)
- Grunden för ansökan var en överenskommelse mellan kraftverksägare, Kammarkollegiet och Fiskeriverket (Dalälvsavtalen)

VA 49/96 – ”Grådadomen”

- Vattendomstolen upphävde tidigare årliga avgifter
- Ersattes med årliga utsättningar
 - ✓ Ägarna till kraftverken ska sätta ut totalt 85 000 smolt varav ca 30 % ska vara havsöringssmolt
 - ✓ Denna fördelning kan ändras om kraftverksägarna och Fiskeriverket kommer överens om det
 - ✓ Kraftverksägarna ska årligen bekosta märkning av ca 2 % av den utsatta smoltmängden

VA 49/96 – ”Grådadomen”

Kraftverk	Antal smolt
Gråda kraftverk	5 700
Lindbyns kraftverk	6 700
Forshuvudforsens kraftverk	2 950
Kvarnsvedens kraftverk	4 200
Bullerforsens kraftverk	4 200
Domnarvets kraftverk	4 200
Långhags kraftverk	11 750
Skedvi kraftverk	11 750
Avesta Storfors kraftverk	23 500
Avesta Lillfors kraftverk	6 700
Mockfjärds kraftverk	3 350

Tack

Daniel Melin – daniel.melin@lansstyrelsen.se

Lars Fellbrink – lars.fellbrink@lansstyrelsen.se

Länsstyrelserna